

DIJITAL VERGİ DAİRELERİ VE E-HACİZ

Maliye Bakanlığı e-haciz uygulamalarına önceki yıllarda başlamıştı. Ancak bu uygulama taşınmazları kapsamıyordu. Şimdi taşınmazlar için de e-haciz uygulamasına yönelik pilot uygulamaya geçildi. Bu uygulama 1 Ocak 2020'den itibaren tam olarak başlayabilir.

Dijitalleşme her yerde ve vergi idareleri de dijitalleşiyor. Dijitalleşen vergi idareleri daha verimli, hızlı ve daha güçlü hale geliyor. Vergi geliri toplama, sahteciliği önleme ve mükellef uyumunu kolaylaştırmada vergi idareleri dijitalleşmenin gücünü keşfetmiş görünüyör.

OECD'nin vergi idarelerinin dijitalleşme seviyeleri analizi, "beş seviyeye" ayrılmış: İlk seviyede "e-beyanname", ikincide "e-defter" yer alıyor. Bunları idarelerin bakış açısını farklılaştıran "paradigma değişikliği" takip ediyor. Bu seviyeye ulaşıldığında devlet, banka bilgileri gibi birçok kaynaktan aldığı veriyi "beyannameler", "e-fatura" ve "banka hesapları" gibi kaynaklarla bütünleştirerek bir sonraki seviye olan "e-denetleme" aşamasına geçiyor. Bunu, taşınmaz bilgilerinin yer aldığı tapu sicil bilgileri gibi birçok veriyi kapsayan "resmi sicillerin eşleştirilmesi aşaması" izliyor.

Ülkemiz vergi idaresinin dijitalleşme seviyesi yüksek diyebiliriz. Türkiye'de vergi idaresinin dijitalleşme seviyesi birçok Avrupa ülkesinden daha fazla ve "paradigma değişikliğini" aşan ülkelerle beraber konumlandırılıyor.

Bunun örneğini, vergi idaresinin "birden fazla işverenden elde edilen ücretlerin" beyan edilmesinin takibinde gördük. Vergi idaresi, Sosyal Güvenlik Kurumu verilerine dayalı analizler sonucunda birden fazla işverenden elde edilen fakat beyan edilmeyen ücret geliri sahiplerini sorgulamaya başladı. Artık bu ve benzeri takipler çoğalacak ve uygulamalar sadece beyan ile sınırlı olmayacak.

E-HACİZ NEDİR?

Kamu alacağının takibi özel düzenlemelere tabi olup, Türkiye'de bu takip 6183 sayılı Kanun'a göre yapılmaktadır. Dolayısıyla, vergi borcunu süresinde ödemediği için 6183 sayılı Kanun'un 55'inci maddesine göre kendisine ödeme emri tebliğ edilen borçlu, 15 gün içinde borcu ödemez veya mal bildiriminde bulunmazsa hapse konulabileceği gibi borcun tahsili için malları haczedilebilir. 6183 sayılı Kanun'un 62'nci maddesine göre borçluya ait mallar haczedilir ve 77, 84 ve 88'inci ve takip eden maddelere göre

haczedilen mallar nakde çevrilererek vergi alacağı tahsil edilir.

6183 sayılı Kanun'da 5904 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle bilişim alanında ortaya çıkan gelişmelerin hukuki düzenlemelerde de yer alması için elektronik haczin (e-haciz) yasal altyapısı oluşturuldu. Böylece, tahsil dairelerinin haciz bildirimlerinin, alacaklı tahsil dairelerince ya da alacaklı amme idaresi aracılığıyla elektronik olarak tebliği ve bu tebligatları elektronik ortamda cevap vermek mümkün oldu.

E-haciz ile kamu idarelerinin "iş yükünün azaltılması ve insan kaynağının daha etkin ve verimli kullanılması, hizmetlerin hızlı ve güvenli bir şekilde gerçekleştirilerek vatandaş memnuniyetinin sağlanması" amaçlandı. Elektronik haciz ile işlemlere hız kazandırıp; işgücü, posta ve kırtasiye giderlerinde tasarruf hedeflendi. Bu amaçla menkul ve gayrimenkullerle gemilerin kayıtlı oldukları sicillere işlenmek üzere tebliğ edilecek haciz bildirimlerinin elektronik olarak tebliğ edilmesini ve cevapların elektronik olarak alınmasını sağlamak üzere, elektronik tebligatın usul ve esaslarının tespiti amacıyla Maliye Bakanlığı'na yetki verildi. Bakanlık gerekli düzenlemeleri yaptı.

E-HACİZ NEDENLERİ

6183 sayılı Kanun'un 54'üncü maddesinde, zorla tahsil ve türleri tanımlanmıştır. Bunlardan biri olan mal varlığının haczi, kamuya borçlu olan kişinin borcuna yetecek tutardaki mallarının zorla alınarak paraya çevrilmesidir. Haciz işlemi (cebren tahsil ve takip), kamu alacağını süresinde ödemeyen borçludan alacağın zorla tahsilidir. E-haciz ise bu işlemlerin elektronik ortamda yapılmasıdır.

Uygulamada kamu borçlusuna, vadesinde ödenmeyen borcu 15 gün içinde ödemesi veya mal bildiriminde bulunması gerektiği alacaklı idare tarafından "ödeme emri" ile bildirilir. Kamu borçlusunun sahip olduğu taşınır veya taşınmaz malları ile hak ve alacaklarına haciz uygulanabilmesi için haciz varakasının düzenlenip onaylanması şarttır. Haciz işlemi ödeme emrinin tebliği tarihinde başlar. Taşınır ve taşınmaz mallar dışında, patent, marka, tasarım veya telif hakkı ya da maden işletme, radyo ve televizyon yayını

hakkı gibi haklara sahip borçlunun, bu hak ve alacakları da haczedilebilir.

E-HACİZ YAYGINLAŞIYOR MU?

Maliye Bakanlığı e-haciz uygulamalarına önceki yıllarda başladı. E-haciz ile tüm kamu alacakları için tutar sınırı aranmaksızın yurt çapında borçluya ait mal varlığı elektronik olarak araştırılıyor. Araştırma sonucunda alacaklı idare, haciz bildirisi düzenleyerek ve hacze konu olabilecek mallar için elektronik ortamda yetki alanlarına bağlı kalmaksızın doğrudan haciz bildirisi tebliğ ederek bu malları haczedebilmektedir.

E-haciz, aşağıdaki mal ve haklara uygulanabilmektedir:

- Banka hesapları,
- Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. nezdindeki hak ve alacaklar,
- Emniyet Genel Müdürlüğü sicilinde kayıtlı motorlu taşıtlar,
- Banka sisteminde kayıtlı POS cihazı kullanan müşterilerin bu hesaplarındaki alacaklar,
- PTT nezdindeki posta çeki hesaplarında yer alan varlıklar,
- Taşınmazlar.

Taşınmazların e-haczi uygulamasına ise yeni başlıyor. "2019 Yılı Kurumsal Mali Durum ve Beklentiler Raporu" ile açıklandığı üzere Gelir İdaresi Başkanlığı ve Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü arasında imzalanan protokol sonrasında pilot uygulama başladı. Açıklamaya göre, pilot uygulama Ankara'da Kızılıbey, Yıldırım Beyazıt ve Ulus'taki vergi dairesi müdürlüklerinde sürüyor ve 31.12.2019 tarihine kadar tüm vergi daireleri ile mal müdürlüklerinde uygulanmasının planlandığı anlaşılıyor. 1 Ocak 2020'den sonra kamu borçlularının tapu siciline kayıtlı taşınmazlarına yönelik malvarlığı araştırmaları elektronik ortamda yapılarak, borçlulara ait olanlar "e-haciz" edilebilir.

Dolayısıyla, bugüne kadar banka hesapları, trafik siciline kayıtlı araçlar ve Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. nezdin-

deki menkul kıymetlere uygulanan e-haciz, tapu siciline kayıtlı taşınmazlar için de uygulanabilecek. Vergi idaresi hukuki altyapısını daha önce hazırladığı düzenlemelerle e-haciz işlemini "taşınmaz haczinde" de 1 Ocak 2020'den itibaren uygulamaya başlayacak.

E-HACİZİN SINIRLARI

Genel olarak borçlunun kendisi ile ailesinin hayatının devamı için gerekli kişisel eşyalar ve mesleki faaliyetlerinde kullandığı eşyalar haczedilemez. Örneğin aşağıdaki mallar haczedilemez:

- Şahsi ve mesleki faaliyette kullanılan elbise ve eşya,
- Vazgeçilmesi pek mümkün olmayan mutfak ve pek lüzumlu ev eşyası,
- Sanatsal ve mesleki faaliyetler için gerekli olan alet ve edevat ile kitaplar,
- Borçlu ve ailesinin iki aylık yiyecek ve yakacakları,
- Bir yardım sandığı veya derneği tarafından hastalık, zaruret ve ölüm gibi hallerde bağlanan aylıklar,
- Vücut ve sağlık üzerine ika edilen zararlar için tazminat olarak zarar görenin kendisi veya ailesine toptan veya irat şeklinde verilen veya verilmesi gereken paralar,
- Borçlunun durumuna uygun ikamet ettiği ev,
- Aylıklar, her çeşit ücretler, intifa hakları, ilama bağlı olmayan nafakalar, emeklilik aylıklarının üçte birinden çok dörtte birinden azı,
- Asgari ücreti aşmayan aylık gelirlerin onda birinden fazlası.

E-HACİZİN KALKMASI MÜMKÜN MÜ?

E-haciz, kamu borcunun ödenmesi, taksitlendirilmesi veya dava açılması durumunda kaldırılabilir. Borcun ödenmesi sonrasında da dava açılabilir. Borcun taksitlendirilmesinde, taksit talebinin kabul edilmesi gereklidir.

Araç ve taşınmaz mallarda e-haczin kalkması için diğer bir yöntem ise idare tarafından kabul gören teminat verilmesidir. Borca ilişkin verilen teminat ile e-haciz kaldırılabilir.

"Kamu alacağı, devleti şahin yapar."